

Bijlage 2: STICORDI-maatregelen in bewegingsopvoeding¹

De maatregelen kunnen genomen worden op niveau van de leerstof, de methode of werkvormen, de begeleiding van de leerlingen en op niveau van de organisatie.

Combinatie van maatregelen en de verschillende niveaus geeft volgende matrix:

	stimuleren	compenseren	relativeren/remediëren	dispenseren
leerlingen begeleiding				
leerstof / leeractiviteit				
methode /werkvormen				
organisatie				

Algemene aandachtspunten

- De leerling mag de oefeningen op eigen tempo uitvoeren.
- De leerling krijgt extra oefentijd om de vaardigheden te verwerven.
- De leerling krijgt gedifferentieerde oefeningen vanuit inzichten uit de ontwikkelingslijnen.
- De uitvoering van oefeningen wordt visueel ondersteund door foto's, tekeningen of pictogrammen.
- De leerling voert de oefeningen uit met een vertrouwensleerling.
- De leerling wordt vrijgesteld van te technische, niet noodzakelijke vaardigheden vb. handenstand, moeilijke sprongen.
- De leerling krijgt buiten de school extra hulp voor motoriek.

¹ De Medts C., VSKO Pedagogische begeleiding Oost-Vlaanderen samen met de netoverstijgende CLB-werkgroep psychomotoriek

	Stimuleren	Compenseren	Relativeren/Remediëren	Dispenseren
	Vertrouwensrelatie met leerling Aandacht voor: - welbevinden en betrokkenheid - zelfvertrouwen	Extra hulp om de uitvoering te vergemakkelijken	Verwachtingen aanpassen aan het niveau van het kind Leerling op een hoger niveau tillen door aangepaste activiteiten	Stress- en tolerantieverlagende maatregelen
Leerling Begeleiding	Uitnodigende leerkrachtstijl' zonder te hoge druk op te leggen Begrip voor mindere prestaties Geduld Aanmoediging bij elke inspanning en de minste vordering Geen cijfers in het bijzijn van anderen Niet vergelijken met anderen, wel met leerling zelf Discreet bij observatie Ouders betrekken bij de ondersteuning Motivatie naar leerling/klas: didactisch verantwoorde maatregelen, geen voorkeurbehandeling	Duidelijke structuur Kinesthetische hulp (= mee uitvoeren: ondersteunende bewegingen als hulp) Verbale ondersteuning Veel feedback Oogcontact met de leerling Veel herhalen Leerling mag de af te leggen weg mee uitzetten (vb. via contractwerk) Leerling werkt met zelfcontrole Voldoende tijd geven per stap in de ontwikkeling Respect voor eigen tempo Geen druk bij toetsen Hulpmiddelen: - kijkwijzers geven - stappenkaarten uitzetten: beertjes van Meichenbaum	Zicht krijgen op niveau van de leerling, ook in niet- schoolse situaties Oorzaken van zwakkere prestaties achterhalen om de begeleiding beter te kunnen afstemmen Hoe? - foutenanalyse - gesprek met ouders - kijkwijzers - evalueren en rapporteren volgens individuele vorderingen = proces - gebruik van alternatieve evaluatievormen	Leerkracht is steeds bereikbaar (vertrouwenspersoon) Leerling mag eerst 'kijken' of de situatie 'veilig' is Aanvaarden van het niet- kunnen van sommige oefeningen, zowel door de leerkracht als door de leerling

		<ul style="list-style-type: none"> - de stappen zeggen, tekenen, voordoen, ... - gemakkelijke oefeningen mee naar huis om te oefenen 		
Leerstof Leeractiviteit	<p>Voorwaarden scheppen om tot motorisch leren te kunnen komen: materiële, fysieke, persoonlijke en relationele veiligheid</p> <p>Curriculumdifferentiatie</p> <p>Basisleerstof en uitbreidingsleerstof</p> <p>Van het niveau van de leerling vertrekken. Werken met kleine, haalbare stapjes</p> <p>Vertrekken uit natuurlijke ontwikkelingslijnen</p> <p>Speels, niet te technisch, genietend van bewegen</p> <p>Rekening houdend met persoon: angst!</p> <p>Sociale contactname niet forceren</p>	<p>Oprachten splitsen in deelopdrachten</p> <p>Veel herhalings-kansen bieden</p> <p>Kleine stapjes verder</p> <p>Voldoende oefentijd</p> <p>Differentiatie in opdrachten (kennis van ontwikkelingslijnen!)</p> <p>Visueel ondersteunen</p> <p>Speelplaatsactiviteiten als oefenkansen!</p> <p>Hulpmiddelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kijkwijzers - checklist 	<p>Het mag iets minder zijn</p> <p>Evenwicht zoeken tussen competentie-gevoel en moeilijkheidsgraad</p> <p>Met de leerling reflecteren (wekt inzicht)</p> <p>Met de leerling het belang van sommige oefeningen bespreken en andere relativeren</p>	<p>Differentiatie</p> <p>Vrijstellen van te technische of te belastende oefeningen (vb. bij astma)</p> <p>Vrijstellen van oefeningen in stresssituaties</p>
Werkvormen	<p>Goede keuze van werkvormen is zeer belangrijk en afhankelijk van de soort opdrachten</p> <p>Mogelijkheden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bevelstijl 	<p>Leerling betrekken bij probleemoplossend denken: leerling die moeilijk kan uitvoeren, kan wel meedenken binnen het proces</p>	<p>Gekende werkvorm geeft een gevoel van veiligheid</p> <p>Wederkerige werkvorm</p> <p>Reflecteren en nabespreken</p>	<p>Minder opdrachten voor individueel werk</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - voor- en nadoen (leerkracht demonstreert, leerling doet na) - wederkerige werkvorm (groepjes van 2 zwakke en 2 sterke leerlingen) 	Controlemiddelen voor zelfevaluatie		
Organisatie	<p>Veiligheid bieden door dicht bij de leerling te blijven</p> <p>In groepjes met vertrouwenspersonen werken zodat het kind opgaat in de groep</p> <p>De mogelijkheid bieden om na te bootsen (vooral bij jonge leerlingen)</p> <p>Aandacht voor voldoende beschikbaar materiaal</p>	<p>Groepsindeling: soms homogeen, soms heterogeen, afhankelijk van de doelen.</p> <p>Bewegingsomgeving aanpassen aan het niveau van de leerling, bijvoorbeeld lagere hoogtbalk</p> <p>Oefenkansen bieden door hoekenwerk (vooral bij jonge kinderen), waarbij controle (bijvoorbeeld per 2)</p>	In 'veilige' groepen werken	<p>Differentiëren in opstelling met of/of taken</p> <p>Vluchtgedrag tolereren en opvangen</p> <p>Werken in niveaugroepen met aangepast materiaal</p>

STICORDI-maatregelen bij achterstand in ontwikkeling socio-motoriek (ASS)

	Stimuleren	Compenseren	Relativeren /Remediëren	Dispenseren
	<p>Vertrouwensrelatie met leerling</p> <p>Aandacht voor</p> <ul style="list-style-type: none"> - welbevinden en betrokkenheid - zelfvertrouwen 	<p>Extra hulp om de uitvoering te vergemakkelijken</p>	<p>Verwachtingen aanpassen aan het niveau van het kind</p> <p>Leerling op een hoger niveau tillen door aangepaste activiteiten</p>	<p>Stress- en tolerantieverlagende maatregelen</p>
Leerling Begeleiding	<p>Betrokkenheid prikkelen: uitlokkende activiteiten in functie van deelname</p> <p>Discrete observatie</p> <p>Letterlijk voldoende afstand bij begeleidingsinterventies</p>	<p>Uitnodigende leerkrachtenstijl zonder druk te leggen</p> <p>Eigen socio-motorisch ontwikkelingstempo van het kind respecteren</p> <p>Socio-motorische leerlijn hanteren: langdurig bij elke stap blijven stilstaan</p> <p>Observeren en evalueren (leerling-betrokken in functie van het ontwikkelingsniveau)</p>	<p>Info opvragen bij ouders over het sociaal gedrag in niet-schoolse situaties</p> <p>Oorzaken van zwakkere prestaties achterhalen om de begeleiding beter te kunnen afstemmen</p> <p>Info opvragen (of verder onderzoek) in verband met zintuigafwijkingen en ontwikkelingsstoornissen</p>	<p>Leerkracht is steeds bereikbaar (vertrouwenspersoon)</p> <p>Leerling mag eerst 'kijken' of de situatie 'veilig' is</p> <p>Minimumeisen hanteren</p>
Leerstof Leeractiviteit	<p>Voorwaarden scheppen om tot (motorisch) leren te komen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sociale veiligheid - Rust en structuur - Ademhaling 	<p>Sociale contactname niet forceren in de bedreigende lichaamszone (20 cm van het lichaam)</p> <p>Objectgericht contact stimuleren als instap naar mogelijk persoonsgericht contact</p>	<p>Individuele opdrachten</p> <p>Humor gebruiken</p> <p>Relativeren (= iets tot zijn reëel belang terugbrengen)</p> <p>Ademhalingsoefeningen (= stressverlagend)</p>	<p>Kind zijn eigen tempo gunnen bij het installeren van sociaal contact</p> <p>Geduld opbrengen</p> <p>Differentiëren met oefenvormen die sociaal stressarm zijn</p>

	<p>- Tonusregulatie Oefenvormen die tegemoet komen aan het 'genietend bewegen'</p> <p>Sociale contactname - niet bruuskere - niet te snel inspelen (zelfs positief evaluerend bedoeld) op ontluikende sociale contact-name (risico terugval)</p>	<p>Lichamelijk niet helpen (wordt vaak niet toegelaten), maar 'laten' helpen</p> <p>Sociale 'bedreiging' van de medeleerlingen inperken, ook op de speelplaats</p> <p>Geen onderwijsleergesprekken (bijvoorbeeld met medeleerlingen) zonder de betrokkene</p>	<p>Gevoel geven 'toezichtsvrij' bezig te zijn</p> <p>Lichamelijke bewustwordingsactiviteit: bijvoorbeeld</p> <ul style="list-style-type: none"> - yoga - individuele. oefenvormen <p>Contactarme oefenvormen</p> <p>Uitlokkende opdrachten</p> <p>Oefenvormen die aansluiten op het directe interesseveld van de leerling</p> <p>Frequent veilige bewegingsactiviteiten</p>	<p>Lichaamstaal toelaten als vorm van communicatie</p> <p>Situaties waarbij de leerling zich present moet stellen tegenover. de leerkracht, klasgroep, werkgroepje, partner, ... vermijden of afmeten aan het sociaal ontwikkelingsniveau van de leerling</p>
Werkvormen	<p>Socio-motorisch 'arme' werkvormen</p> <ul style="list-style-type: none"> - nabootsen - klassikaal werken (opgaan in de groep) 	<p>Leergesprekken vermijden: 'langzame' leerlijnen aanbieden</p> <p>"Ja"/"Neen" vragen</p>	<p>Gekende werkvormen</p> <p>Vaak herhalen (herkenbaarheid, veiligheid)</p> <p>Mogelijkheden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - werken met de axenroos - werken met leefsleutels 	<p>Individueel laten werken</p>
Organisatie	<p>Voldoende materiële uitdaging in de korte nabijheid van het kind voorzien</p>	<p>Structuur: ook aandacht voor 'aandachtstekort'</p>	<p>Speelplaatsaanbod: mogelijkheden voorzien om motorisch individueel bezig te zijn</p>	<p>Gecontroleerd vluchtgedrag toelaten: leerling mag even opzij</p>

